

Vlaams
Parlement

ingediend op **1962** (2018-2019) – Nr. 1
19 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Karin Brouwers en Katia Segers

over de evaluatie van de UiTPAS

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde, Herman Wynants;

Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Kathleen Krekels, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Elke Wouters, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	10
Gebruikte afkortingen	16
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 13 december 2018 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de evaluatie van de UiTPAS.

De powerpointpresentatie bij de toelichting is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Bart Temmerman, algemeen directeur van Publiq, stelt de mensen voor die de UiTPAS op gang hebben gebracht en het traject hebben begeleid. Na een proeftraject in 2012-2013 gaf de Vlaamse overheid opdracht tot de uitrol. Intussen is de UiTPAS al aan een evaluatie toe.

De algemeen directeur toont wat als UiTPAS dienst kan doen, waaronder de eID-kaart, en gaat dan in op de toepassingen. Gemeenten kunnen een UiTPAS gebruiken voor een getrouwheidsprogramma. Er worden beloningen aan de pas gekoppeld mits deelname aan vrijetijdsactiviteiten. Het programma gidst en begeleidt doorheen het rijke aanbod en biedt voordelen op maat aan. Bij aanschaf van een UiTPAS zijn er ook welkomstvoordelen. Daarna kan men sparen en ruilen, niet alleen in de eigen stad maar in heel Vlaanderen en Brussel. Bijzonder aan de UiTPAS is de structurele korting – dus bij alle deelnemende organisatoren – van minstens 75 of 80 procent voor mensen in armoede. Behalve een vrijetijdspas voor iedereen is het dus ook een niet-stigmatiserende kanspas.

Op 4 juni 2012 werd de UiTPAS in de HELA-regio gelanceerd: Haaltert, Erpe-Mere, Lede en Aalst. De vraag naar een Vlaamse vrijetijdspas leefde al enige tijd en moest de wildgroei aan andere getrouwheidssystemen, vrijetijdsprogramma's en kortingen stoppen. Onderzoek had eerder uitgewezen dat een Vlaamse vrijetijdspas niet haalbaar was. Het CultuurNet van weleer daagde de toenmalige minister uit met een vlugschrift 'Het kan wel', getekend Loesje. Het resulteerde in de toestemming tot een proefproject in de vermelde regio. Het succes daarvan leidde ertoe dat eind 2013 opdracht is gegeven om het concept verder uit te rollen in Vlaanderen.

Daaraan waren voorwaarden gekoppeld. Het moest gaan om een vrijetijdskaat, en niet om een loutere cultuurkaart. Op die manier werd het concept ingeschreven in een ontluikende evolutie naar een meer geïntegreerd lokaal vrijetijdsbeleid. CultuurNet speelde daar al sinds 2008-2009 op in, onder meer naar aanleiding van de rebranding van Cultuurweb naar UiTinVlaanderen, en de start van het UiT-netwerk in Vlaamse steden en gemeenten van Vlaanderen. In dat kader waren al partnerships en kennisdeling rond vrijetijdscommunicatie op gang gebracht.

Een ander voordeel van een vrijetijdspas is de meetbaarheid. De registratie van participatiedata laat toe kennis te verzamelen, tendensen te zien en input te genereren die hanteerbaar zijn in het kader van lokaal vrijetijdsbeleid. Dit biedt ruimte voor evaluatie en sturing. Van bij aanvang is gekozen voor principes die recent nog wettelijk werden vastgelegd in de GDPR-regeling. De pashouder staat aan het roer van zijn eigen gegevens.

De UiTPAS werd centraal opgebouwd bij Publiq, maar dient om lokaal aan te bieden en kan dus een eigen gezicht krijgen. De lokale besturen geven daar gevolg aan. De steden en gemeenten kregen overdracht van middelen, maar het is niet zo eenvoudig om een dergelijk passysteem uit te bouwen. Alleen Antwerpen ging voort met de A-kaart, die dan ook een rijke inspiratiebron was.

De vrijetijdspas kan dus aangepast worden aan de couleur locale maar steunt wel op een gedeeld waardenkader met betrekking tot participatie van mensen in armoede. In een voorbereidingstraject werd draagvlak gezocht en gevonden. De bedoelde groep betaalt ook, zij het naar draagkracht, met name 20 tot 25 procent. Daarnaast speelt een solidair kostendelingssysteem, waarbij de organisator van sociale betrokkenheid een stukje derft en de overheid als derde betaler tegemoetkomt. Men kan terugvallen op bestaande kaders:

- voor lokale netwerken de trekkingsrechten via het Participatiedecreet;
- voor sociaal-culturele participatie en activering federale OCMW-middelen.

De UiTPAS aan kansentarief is een rechtenverhaal. Het principe van de automatische rechtentoekenning is een strijdpunt en een belangrijke vraag van verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen. Dat ook het beleid dit steeds vaker oppikt, verheugt Bart Temmerman.

Een basisprincipe is dat elke organisator voor het volledige aanbod meedoet. Als iemand met de UiTPAS van start gaat, moet hij een volledig vrijetijdsaanbod beschikbaar hebben. Dat is voor grote steden doorgaans geen probleem, maar kleinere gemeenten moeten vaak een beroep doen op samenwerking.

Zowat het belangrijkste principe is echter de verankering van de betrokkenheid van mensen in armoede zelf. Dat principe haakt in op een cruciaal punt van de lokale netwerken uit het Participatiedecreet.

Met het proefproject meegeteld bestaat UiTPAS intussen zes jaar.

De algemeen directeur toont een korte film waarin een journalist op pad gaat langs verschillende plaatsen waar de UiTPAS bruikbaar is. Daaruit blijkt dat het vooral gaat om mensenwerk.

In het evaluatierapport zijn de resultaten van verschillende onderzoeken samengebracht. Er zijn vier bevragingen gebeurd: bij de pashouders, bij de organisatoren waar pashouders terecht kunnen, bij steden en gemeenten met een UiTPAS en bij steden en gemeenten die er nog niet mee aan de slag gingen. Aan die laatste groep is gevraagd waarom ze nog geen UiTPAS gebruiken, wanneer ze denken dat wel te doen en welke voorwaarden ze daaraan gekoppeld willen zien.

Op basis van de resultaten zijn twee focusgroepen georganiseerd met de steden en gemeenten. De UiTPAS-commissie is een adviesorgaan met experts uit de Vlaamse bovenbouw. Ze reflecteerde al over de resultaten. Concreet gaat het over ISB, Demos, VVJ, het Netwerk tegen Armoede en Cultuurconnect. Ook de verzamelde UiTPAS-data leverden heel wat inzichten, illustraties en resultaat-beelden op. Tot slot zijn ook de eigen observaties meegenomen over de dynamiek in de samenwerking met de partners, in UiTPAS-context op lokaal en Vlaams niveau.

Bart Temmerman zal het evaluatierapport snel doorlopen om dan een aantal voorstellen en adviezen te formuleren. De pagina's 9 tot en met 38 bevatten de evaluatie van de onlinebevraging in combinatie met de eigen cijfers van Publiq. Daaruit valt op te maken wie de pashouders zijn, de betrokken organisatoren en steden en gemeenten, en welke sleutelfactoren aan de basis liggen van het succes.

41 steden en gemeenten werken met een UiTPAS. Samen gaat het om meer dan 170.000 pashouders. Iets meer dan de helft daarvan leeft in armoede. Kinderen en ouderen zijn sterk vertegenwoordigd. De pashouders namen in totaal al meer dan 2 miljoen keer deel aan activiteiten met hun pas en spaarden zo punten. 34 procent van die punten werd intussen omgeruild voor meer dan 100.000

voordelen. Zowat 34.000 pashouders in armoede kregen al meer dan 250.000 keer het kansentarief toegekend. Naarmate de verspreiding van de pas stijgt, neemt ook de deelname toe.

Aan de onlinebevraging deden 5000 respondenten mee, waarvan 25 procent recht had op het kansentarief. Van die groep gaf een meerderheid duidelijk aan dat de pas hen ertoe had aangezet meer deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten dan voordien.

Intussen promoten ook al 2000 organisatoren hun aanbod via de UiTPAS, met een goede mix van cultuur-, jeugd- en sportaanbod. Van de bevroagde organisatoren stelde driekwart dat ze de UiTPAS aanbevelen aan collega's. In elk van de betrokken steden en gemeenten neemt het gebruik van de UiTPAS jaarlijks toe. Zo haalt de regio Gent intussen een bereik van 30 procent. Bij de lokale besturen blijkt zowat 85 procent van de UiTPAS-gemeenten akkoord te gaan met de stelling dat ze de UiTPAS zouden aanbevelen.

De pagina's 38 tot en met 47 van de evaluatie gaan in op de bevraging van steden en gemeenten die nog niet met de pas aan de slag zijn. De succesfactoren worden onder de loep genomen. Een zekere appetijt komt duidelijk naar voren. Ongeveer 54 procent van de gemeenten die nog geen UiTPAS kennen, overweegt om ze in de nieuwe legislatuur in te voeren.

Succesfactoren zijn:

- samenwerkingsvormen tussen verschillende diensten;
- hoe mensen in armoede permanent bij vrije tijd betrokken worden;
- wie wat doet en wie wat betaalt;
- voldoende aanbod, waarbij lacunes van de eigen gemeente aangevuld worden via een regionale samenwerking;
- de omgang met de al bestaande vrijetijdsprogramma's.

Van die laatste is dan van belang hoe ze worden geïntegreerd en hoe nieuwe vragen worden ingecalculeerd.

Diezelfde succesfactoren worden ook besproken aan de hand van de conclusies van de focusgroep en de eigen observaties. Hoe worden goede punten en praktijken meegenomen?

Maar er komen ook aandachtspunten aan het licht. Een effect van de UiTPAS is alvast een versterkte samenwerking tussen diensten in gemeenten. Er ontstaat een versterkt netwerk waarbij mensen met diverse functies samen aan de slag gaan rond kansenthema's. Te noteren zijn de centrale rol van toeleiding, de vragen over vorming en drempelverlagend werken waarvoor een specifiek aanbod is ontwikkeld, en de zoektocht naar billijke criteria om de doelgroep af te bakenen. Tot slot is er ook nog de vraag wat te doen met kortingen buiten het vrijetijd domein.

Met het oog op een rijk en divers aanbod is het aangewezen om naast eigen gemeentelijk aanbod ook particulier verenigingsleven te betrekken. Daaraan zijn vaak financiële uitdagingen verbonden. UiTPAS biedt de mogelijkheid om kosten te beheersen maar ook billijke beperkende maatregelen te nemen, zodat risico's voor verenigingen binnen de perken blijven. Ook commerciële en praktische bezwaren beletten dat grote bovenlokale spelers bij de UiTPAS betrokken raken.

De evaluatie leert dat de UiTPAS werkt, en niet alleen voor kansengroepen. Het concept verlaagt drempels en verhoogt participatie. Het werkt zelfs zo goed dat er enige druk komt op de participatiemiddelen, die niet zonder meer meestijgen.

UiTPAS bleek ook een transversaal beleidsinstrument en een katalysator voor een geïntegreerd vrijetijdsbeleid. Ze zet aan tot een versterkte interne samenwerking tussen lokale besturen. Door meer mensen in armoede mee aan tafel te zetten bij beslissingen, en tegelijkertijd te investeren in toeleiding, ontstaat een bredere en kwaliteitsvollere participatie. Ook steden en gemeenten zijn sterk betrokken en denken voortdurend mee, of ze komen zelf met oplossingen. Bestaande partners blijken tevreden, wat de belangstelling bij andere gemeenten mee verklaart.

Er zijn ook aandachtspunten. Het spaar- en voordeelprogramma moet verder verfijnd worden om bepaalde bevolkingssegmenten te bereiken die zich nog niet aangesproken voelen door de UiTPAS. Onder meer daar ligt ruimte voor een sterk marketingluik bij en door partners.

Populair en commercieel aanbod moet sterker aanwezig zijn in de mix.

De technische performantie aan de balie en online hoort nog beter te worden en moet meer beantwoorden aan de stijgende verwachtingen.

Regiovorming en -werking verlopen moeilijk. Er is een grote vraag naar Vlaamse ondersteuning.

De rechtentoekenning aan mensen in armoede inspireert lokaal andere beleidsdomeinen, maar de spreker waarschuwt dat daarbij de niet-stigmatiserende UiTPAS-propositie in het vrijetijdsdomein niet verloren mag gaan.

In de conclusies is er eerst oog voor wat Publiq zal doen. Het wil in 2019 vooral de groei bestendigen, met een duidelijk doel voor het aantal gemeenten met een UiTPAS. Tegelijk komt Publiq tegemoet aan de noden en behoeften van de pashouders en partners. In samenspraak met steden en gemeenten wil het ook zelf actief de UiTPAS gaan promoten bij eindgebruikers.

Wat de data-analyse betreft, zal Publiq voorzien in een intensieve begeleiding van de partners. In die zin staat een educatief traject gepland. De organisatie is van plan om samen met de partners communicatieacties te voeren op maat van de pashouders. De performantie van applicaties wordt geoptimaliseerd. Er komt een model rond de productroadmap van UiTPAS om bij de partners blijvend kennis en draagvlak te verzekeren.

Tegelijk zijn er vragen aan Vlaanderen. In 2014 is een kandidaatstellingsprocedure ontwikkeld. Vanaf dan waren er jaarlijks indienmomenten. Die procedure is tijdsintensief, maar helpt bij een kwalitatieve uitrol. Hier en daar is echter bijstelling nodig. Waar de lokale context maatwerk en flexibiliteit vereist van de UiTPAS, blijkt tegelijk dat er nog te veel afwijkingen zijn die de besluitvorming vertragen, en regionale uitbreiding en bovenlokale samenwerking bemoeilijken. Voor vijf elementen zijn al principekeuzes vooropgesteld met het oog op een vlotte uitrol.

Er is een soort van Vlaams 'best practices'-model. Ten eerste staat de solidaire kostendeling voorop. Het deel dat mensen in armoede betalen, moet vastliggen. In tien van de dertien UiTPAS-regio's wordt al de verhouding 20/40/40 gehanteerd. Die sluit aan bij het advies van het Netwerk tegen Armoede. Ook onder meer het Fonds Vrijetijdsparticipatie werkt op die basis.

Ten tweede vindt men ook de keuze voor VT, de verhoogde tegemoetkoming, de enige juiste keuze. Die is al in twaalf regio's de standaard als statuut. Dit laat toe

de toekenning van rechten te automatiseren door een rechtstreekse koppeling met de kruispuntdatabank sociale zekerheid via het Vlaamse MAGDA-platform.

Ten derde vindt Publiq de verplichte aanwezigheid van een lokaal netwerk met een afsprakennota essentieel als motor voor een gedragen participatiebeleid ten aanzien van en met mensen in armoede. In die zin is er een samenwerking met partner Demos.

Ten vierde moet een vrijetijdsprogramma minimaal het gemeentelijke cultuur-, jeugd- en sportaanbod omvatten. Tegelijk ijvert men om daaraan nog verenigingen en privéaanbod toe te voegen.

Tot slot verwacht Publiq een regionale intentie en visie. Participatie stopt niet aan de gemeentegrenzen en situeert zich typisch in een zone van 30 kilometer rond de woonplaats. De UiTPAS-commissie en de stuurgroep namen in de voorbije maanden het best practices-model onder de loep en bevestigden dat. Men gaat er dus mee aan de slag en het zal toegepast worden op de volgende kandidaat-dossiers.

Er is nog onduidelijkheid over de taakstelling van regio's en de ondersteuning door Vlaanderen. De regiowerking is vooralsnog zeer divers, van zeer centraal georganiseerd, aangestuurd en heel formeel in de ene regio tot quasi onbestaand in de andere regio. Er zijn ook heel verschillende vragen en noden qua ondersteuning. Zo nemen regiowerkingen ook inhoudelijke taken op, waarbij ze geconfronteerd worden met soms onbeantwoorde kennisnoden. Zuidwest bijvoorbeeld krijgt ondersteuningsvragen over het betrekken van mensen in armoede of het integreren van sportclubs. Zijn expertise zit echter vooral bij het culturele en het educatieve aspect. Samenwerkingsverband Dender vindt zijn oorsprong in het verhogen van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede, maar mist expertise rond regionale communicatie en aanbodafstemming. Dergelijke samenwerkingsverbanden kunnen volgens Publiq mits de nodige ondersteuning vervellen tot transversale regisseur van UiTPAS.

De oplossing voor de knelpunten start met de erkenning van de taakstelling voor lokale overheden, regio's en Vlaanderen. Lokale en centrale taken zijn geïnventariseerd. Specifiek is het regionale niveau verantwoordelijk voor de regio. Het is tevens aanspreekpunt voor regionale afstemming en afspraken rond UiTPAS. Van daaruit vertrekt ook de inhoudelijke ondersteuning voor lokale overheden op het vlak van promotie, het betrekken van cultuur-, jeugd- en sportaanbod en meer aandacht voor mensen in armoede en toeleiding. Ook meer operationele taken horen daar thuis, zoals intergemeentelijke facturatie bij samenwerking rond UiTPAS of bij groepsaankopen om de prijs te drukken en promotiecampagnes of direct marketing op regionaal niveau te voeren. Ten slotte kan men ook administratieve taken samen opnemen.

Om die problemen op te lossen kijkt men naar Vlaanderen en de Vlaamse bovenbouw, met het oog op de rol van de regio's en hun ondersteuning. Kleinere besturen missen op dit vlak soms capaciteit en expertise. Zeker voor hen kan de regio efficiënte ondersteuning bieden. De inhoudelijke ondersteuning zou van het Vlaamse niveau moeten komen. Voor communicatie heeft Publiq zijn rol. Voor kansengroepen is dat Demos. Aanbodspecifiek en dus transversaal zijn er VVJ, ISB en het nieuwe steunpunt voor bovenlokaal cultuurbeleid.

Om regionale samenwerking kansen te geven, is allicht ook financiële ondersteuning door Vlaanderen nodig, al dan niet tijdelijk en zeker voor startende regio's. Ook met het oog op de regierol zijn Vlaamse incentives aangewezen. Om alles optimaal te laten verlopen, is ook vanuit Vlaanderen een transversale aanpak

gewenst, inclusief afstemming van de door Vlaanderen gestelde beleidskaders voor regionale samenwerking.

Een laatste knelpunt dat beleidsmatige opvolging vereist, is de automatische rechtentoekenning die UiTPAS mogelijk maakt. Dit levert ook voor andere beleidsdomeinen inspiratie op. Het meest in het oog springt de automatische toekenning van een korting voor kinderen en jongeren in armoede op de schoolfactuur bij deelname aan cultuureducatieve activiteiten. Dat gebeurt al in de regio's Dender en Meetjesland.

Ook vanuit een andere hoek komt de vraag om de toekenning van rechten te koppelen aan de UiTPAS: korting in het sociale restaurant, toegang tot de sociale kruidenier, vermindering van de bijdrage voor kinderopvang en korting bij lokale handelaars. Daaraan worden meteen ook verwachtingen gekoppeld met betrekking tot de begeleiding. Er komen tips uit voort voor de ondersteuning van de nieuwe partners en omtrent kleine aanpassingen.

Het is één ding om lokaal de verwachtingen en ambities van administratie en politiek af te stemmen, maar echt cruciaal is het bewaken en vrijwaren van het niet-stigmatiserende karakter als vrijetijdsprogramma van de UiTPAS. Cultuur, Jeugd en Sport zouden op Vlaams niveau niet alleen de kosten hoeven te dragen wanneer ook andere beleidsdomeinen het systeem gebruiken.

De initiële doelstelling van participatieverhoging bij vrijetijdsactiviteiten blijft vooropstaan. Een UiTPAS is en blijft een vrijetijdsprogramma voor iedereen. Waar uitgebreide toepassingen wenselijk en nuttig zijn, is een duidelijk kader nodig. Dat moet het mogelijk maken om weloverwogen te kiezen voor ondersteuning met UiTPAS-toepassingen of niet. Een dergelijk kader is deels in het evaluatiedocument opgenomen.

De communicatie over een dergelijke extra toepassing kan alleen persoonlijk en via een specifiek doelgroepkanaal gebeuren. Ze mag niet vermengd raken met de algemene communicatieboodschappen over UiTPAS. Het kanaal kan alleen bruikbaar zijn in specifieke voorzieningen, gericht op interactie met die doelgroep. In geen geval kan het de bedoeling zijn om de passen te verdelen met als enige doelstelling een nieuwe toepassing buiten het vrijetijdsdomein. Het vrijetijdsprogramma blijft met andere woorden centraal staan. Voor andere zaken kunnen ook geen punten gespaard worden. Binnen dat kader ziet Publiq wel ruimte voor experiment. De UiTPAS-commissie volgt die redenering voor een deel. Op de stuurgroep wordt dat punt nog geagendeerd.

Lokale besturen hebben wensen in de trant van social smart cities. Ook in dat verband kijkt Publiq naar het Vlaamse niveau. Een beleidsdomeinoverschrijdende dialoog is wellicht aangewezen. Hoe wil Vlaanderen social smart cities ondersteunen? Een smart city overstijgt immers louter economische elementen als mobiliteit en energie, waaraan wel veel onderzoeksmiddelen worden besteed. Is bijkomend onderzoek mogelijk, zodat andere domeinen die even belangrijk zijn voor een duurzaam en leefbaar maatschappelijk weefsel in steden en gemeenten, eveneens met innovatiemiddelen ondersteund worden?

Publiq wil met de UiTPAS voor de toekomst een betrouwbare partner blijven voor Vlaanderen, de lokale besturen, regionale samenwerkingsverbanden, de duizenden aanbieders van vrijetijdsactiviteiten en de 100.000 inwoners die er intussen gebruik van maken. In de beheersovereenkomst van 2017 tot 2021 staan uitdagende indicatoren, waar men voluit voor gaat. Tegen 2021 wil men de UiTPAS ondersteunen in honderd steden. Met het oog daarop wordt de werkingstoelage vanuit Vlaanderen jaar na jaar efficiënter ingezet. Met steeds

meer deelnemers in het UiTPAS-ecosysteem wordt immers ook steeds meer maatschappelijk resultaat geboekt.

2. Bespreking

Karin Brouwers is blij met het statusrapport. In Leuven is de 10.000ste UiTPAS uitgereikt, aan een negenjarige jongen. Hij kreeg er een pakket bij ter waarde van 500 euro. Het concept werkt.

Vanaf januari 2019 gaat een nieuw steunpunt Bovenlokaal Cultuurbeleid van start. Kunnen daarmee links gelegd worden?

Het zal niet eenvoudig zijn om alles transversaal te organiseren over de grenzen van Jeugd, Sport en Cultuur heen. Ook in de regionale werking zelf duiken nog knelpunten op. De spreker hoopt dat het nieuwe steunpunt mogelijk maakt om ze aan te pakken.

Cathy Coudyser vindt de evaluatie vooral nuttig. Ze behandelt de knelpunten en brengt potentiële oplossingen in stelling. Publiq blijkt de innovator en pionier in heel wat domeinen, in de dynamieken die zich aandienen. Zo is er de regionale werking, die wel nog evolutie behoeft. Het transversale denken zet zich door. Jeugd, Sport en Cultuur liggen dicht bij elkaar, maar de link met onder meer Welzijn en Onderwijs is nog aan een verdieping toe. Ook lokaal is de tendens van meer geïntegreerd werken een feit. Cathy Coudyser is dan ook benieuwd naar de nieuwe beleidscycli van de lokale besturen die de stap zullen moeten zetten. De vraag is hoe ver ze zullen gaan in het kader van de UiTPAS en welke rol Publiq daarbij kan spelen.

Sommige steden en gemeenten toonden wel interesse maar wilden de stap niet meer zetten aan het einde van de legislatuur. Heeft Publiq weet van steden en gemeenten die nu binnen de eerste zes maanden dat engagement willen aangaan? Zijn al ergens voorbereidende stappen gezet?

Het blijft maatwerk, besluit Cathy Coudyser.

Katia Segers looft het rapport en het succes van UiTPAS. Dat is een echte hefboom om mensen in armoede in het vrijetijdsaanbod te laten participeren. 56 procent van die mensen geeft aan dat de pas hen werkelijk stimuleert.

De uitrol ondervond enige vertraging omwille van ingrijpende veranderingen in de taakverdeling met de provincies. Is het een optie dat het nieuwe bovenlokale steunpunt de regionale coördinatie op zich neemt?

Er zijn nog grote provinciale verschillen in de spreiding van de UiTPAS. Zo moet er zeker voor Vlaams-Brabant een inspanning geleverd worden. De beheersovereenkomst stelt ook voorop dat tegen 2021 honderd gemeenten van de UiTPAS gebruik moeten maken. Hoe denkt Publiq dat te bereiken? Katia Segers gelooft in de haalbaarheid, aangezien 54 procent van de nog niet aangesloten steden en gemeenten het blijkbaar overwegen.

Participeren in groep is een belangrijke hefboom. Er liggen al mooie cijfers voor, met ongeveer 22.000 keer gebruik. Ongeveer 46 procent van de gebruikers in groep komt via Paspartoe, van UiT in Brussel. Is de groepsformule er inderdaad een groot succes? Wat valt daar dan uit te leren?

Verenigingen overhalen is niet altijd evident. Dat geldt vooral voor sportverenigingen, heeft Katia Segers ondervonden. Lidmaatschappen van bijvoorbeeld voetbalploegen zijn vaak duur. Vaak blijken clubs niet bereid om een deel bij te

passen voor mensen in armoede. Het blijft een hele uitdaging om clubs van de voordelen te overtuigen.

Manuela Van Werde vindt het fijn dat de UiTPAS de drempel voor de beleving van onroerend erfgoed verlaagt. Was Herita de initiatiefnemer voor de samenwerking? Zijn ledenwerving is recent herzien.

Is het zwembad in Sint-Truiden een uniek geval? Zou het een goed idee zijn om aan een pps-vergunning de verplichting te koppelen dat het project zich kandidaat stelt voor de UiTPAS? Of zou die extra voorwaarde dergelijke samenwerkingsvormen net bemoeilijken?

In de grafiek op pagina 16 van de evaluatie leest Manuela Van Werde dat kansarme pashouders de UiTPAS minder goed benutten dan anderen, die hun punten immers vaker omruilen. Betekent dat inzicht dat de belangrijkste doelgroep van de UiTPAS nog beter begeleid moet worden?

Sommige gemeenten wijzen op – toch minstens in de perceptie – verhoogde werkdruk door in het systeem te stappen. Vooral kleine gemeenten kampen dan met een gebrek aan personeel. Klopt de idee dat er bijkomende werkdruk is? Wordt daarmee voldoende rekening gehouden?

Op pagina 23 van de evaluatie staat een tabel met UiTPAS-toepassingen. Kunnen UiTPAS-houders ook deelnemen aan kunsteducatieve opleidingsprogramma's, met name aan de Volkshogeschool, in het dko en in vormingsinstellingen? Nemen dan ook meer mensen in armoede deel aan dergelijke opleidingen?

Zijn bepaalde actoren helemaal niet betrokken? Samenwerking met onder meer grote filmhuizen blijkt moeilijk. Is dat nog te verhelpen?

Hoe ziet Publiq de evolutie voor Antwerpen?

Jean-Jacques De Gucht polst hoe Publiq naar de Museumpas kijkt. Welk effect verwacht het?

Is Publiq van plan om ook buiten Vlaanderen en Brussel verder initiatieven te ontplooiën? Is samenwerking mogelijk met de Waalse evenknie opdat de pashouders in beide landsdelen hun pas voor musea kunnen gebruiken?

Pagina 10 van de evaluatie vermeldt "de verspreiding naar de algemene pashouder" in de Denderstreek. Is in die streek dan een inhaalbeweging nodig met betrekking tot mensen met een kansentarief voor hun UiTPAS?

Welke verdere samenwerking valt te ontwikkelen op het vlak van mobiliteit? Jean-Jacques De Gucht verwacht mogelijkheden in het kader van een verdere vergroening en denkt onder meer aan deelfietsen, deelauto's, De Lijn, NMBS enzovoort.

Hoe zijn de lagere percentages van het vormingsaanbod te verklaren? Doet men er weinig mee of is de vraag naar dit soort aanbod beperkter?

Bart Temmerman verklaart dat Publiq zeker uitkijkt naar samenwerking met het nieuwe steunpunt.

Van de gemeenten die interesse tonen, zullen er op korte termijn alvast een aantal toetreden. Men hanteert de 'olievlekstrategie', die erop neerkomt dat het instappen erg eenvoudig wordt in de regio rond participerende gemeenten. De criteria en formaliteiten zijn daar herleid tot het aanvaarden van de werking van

de bestaande regio, en men kan van start gaan. In 2019 verwacht de spreker zeker progressie.

Voor het streefcijfer van honderd deelnemende steden en gemeenten vormen zowel de regionale samenwerkingsverbanden als de verkiezingen een zekere belemmering. Voor het eerste is het kader nog onduidelijk en zal het nog tijd vergen. Verkiezingen brengen dan weer onzekerheid teweeg.

Intussen bleef men hard werken aan de interactie met administraties. Publiq verwacht zeker voor de periode 2019-2021 een ruime instap, vooral van de centrumsteden die nog niet met de pas werken.

Karel De Rudder, product manager UiTPAS bij Publiq, legt uit dat de partnermedewerkers rechtstreeks met steden en gemeenten in contact staan. In 2018 had Publiq erg uitgebreid contact met de beoogde centrumsteden. Voor 2019 is er uitzicht op minstens vier concrete toezeggingen voor nieuwe regio's. Daarnaast komen heel wat vragen van de omliggende gemeenten van bestaande samenwerkingsverbanden in de Westhoek, Meetjesland, de Kempen en de regio Gent. Op die gemeenten richt Publiq zich met het vermelde scenario van gemakkelijk aansluiten. Nog in 2018 zal Denderleeuw toetreden. Ravels heeft toegezegd voor aansluiting bij de Kempen. Ook de Zuiderkempen tonen ruim belangstelling.

Die processen lopen, maar de organisatie van een regiowerking vergt tijd. De stap wordt gezet naar de nieuwe besturen in het kader van de BBC's. Expeditie UiTPAS en de bijhorende verhalen bieden inspiratie over de mogelijke betekenis van UiTPAS voor een gemeente. Op basis daarvan kan de dialoog ontstaan en bekijkt men de inschrijving in het meerjarenplan.

Bart Temmerman constateert dat het UiT-netwerk op zichzelf leeft. Intussen staan 295 steden en gemeenten zo in verbinding en werken ze samen over vrijetijdscommunicatie. Er zijn voortdurend mensen op de baan.

Om aan honderd gemeenten te raken, is er tegelijk ook inzet op een 'plug and play'-platform. Die investering moet de uitrol vereenvoudigen voor kleinere steden en gemeenten met andere wensen. Ook de inhoudelijke samenwerking zal erbij winnen. Grotere entiteiten vragen alleen interfaces en laten hun eigen technische dienst de rest zelf bouwen aangezien die toch voldoende uitgerust is. Het platform moet tijdverlies vermijden.

Om verenigingen – vooral sportclubs – over de streep te trekken, werkt Publiq met best practices. In de sportwereld zijn er intussen ook al ambassadeurs, die er waar nodig bij worden betrokken. Er zijn manieren ontwikkeld en gedocumenteerd om de gepercipieerde risico's te beperken. De algemeen directeur koestert goede hoop dat er oplossingen gevonden worden.

In verband met de groepsparticipatie van Paspartoe verduidelijkt *Karel De Rudder* dat de vermelde 46 procent het aandeel betreft van alle participaties van mensen in armoede in Brussel. Brussel vertegenwoordigt dus geen 46 procent van alle Vlaamse groepsparticipaties.

Het verhaal van de groepspas vindt ingang in onder andere Oostende, Mechelen en Gent. Afhankelijk van de regio is het aandeel groepsparticipatie hoger of lager. Gent scoort voor zowel de aantallen groeps- als individuele pashouders vrij hoog. Daardoor ligt het aandeel van de groepsparticipatie er in verhouding lager, maar de totalen zijn hoger. Men vist intussen uit welke verenigingen en activiteiten voor groepspassen in aanmerking kunnen komen op lokaal niveau.

Samen met het Netwerk tegen Armoede en Demos kijkt Publiq in dat verband naar mogelijke bestuurskaders.

Dat Vlaams-Brabant en Limburg nog ondervertegenwoordigd zijn gebleven, wijt Karel De Rudder aan de keuze voor de olievlekstrategie, waardoor in de oorspronkelijke regio's sneller vooruitgang kon worden geboekt. Daar waren al formele samenwerkingsverbanden voorhanden die het instrument meteen hebben aangegrepen. Met het nieuwe Vlaamse 'best practice'-model wil men ook kleinere gemeenten met een volwaardig vrijetijdsaanbod de kans bieden om alvast met een Vlaams model van start te gaan en dan later de regiovorming door te zetten. Zo krijgen gemeenten uit Limburg en Vlaams-Brabant de kans om al te starten in afwachting van latere regiowerking. Anders wordt die net een vertragende factor. Beide provincies tonen ruime belangstelling.

Gemeenten ondervinden uit hun contacten en samenwerking met commerciële actoren als cinema en zwembaden, dat die minder spontaan de solidaire rol opnemen. Het is voor hen minder vanzelfsprekend om het aandeel in de kostenverdeling te dragen. Met name in meer lokaal geïnspireerde initiatieven is er op dat vlak meer succes. Zo ging een cinema in Aalst heel actief met UiTPAS aan de slag, zij het mede vanuit commercieel oogpunt. Ze benutten de ruimte en capaciteit die in de week beschikbaar was, en maakten op die momenten de punten ruilbaar. Zoiets genereert een dubbele winst: vanuit commerciële en solidaire invalshoek.

In de aanbestedingen is er een parallel groeiproces. Bij aanvang van de UiT-databank en de implementatiemogelijkheden voor steden en gemeenten deden zich gelijkaardige processen voor. Er was tijd nodig om zich de methodiek van lokale besturen eigen te maken voor aanbestedingen en opdrachten. Ten tweede spelen regionale verschillen een rol, al zijn er maatregelen genomen om die uit te vlakken. De bovenlokale spelers blijven verschillen in de regionale percentages melden. Dat blijft een werkpunt. Er zijn mogelijkheden, maar Publiq beschouwt het als een groeiproces dat het samen met de lokale besturen en actoren aflegt.

Bart Temmerman gaat nog in op de situatie van het zwembad van Sint-Truiden. Aangezien gemeentelijk en privéaanbod vaak vlot blijken mee te werken, is het wel erg vervelend als dan een pps komt beweren dat ze niets met het concept te maken heeft. Er moeten oplossingen komen, eventueel via een aanbesteding. Het gaat niet op zich te verstoppen achter een bonusregeling of winstdeelfactor met het argument betreffende mensen in armoede van een nabijgelegen gemeente. Op dat vlak vindt de spreker enige druk wenselijk.

UiTPAS kan inderdaad worden ingezet in de vermelde onderwijscontexten.

Herita en Publiq werken al jaren samen rond Open Monumentendag, zij het dat Publiq dat achter de schermen doet. Bij de hervorming van de ledenwerking is de dialoog aangevat. Het gebruik van de UiTPAS achtte men zinvol, maar dan in een heel andere vorm van lidmaatschap: niet gericht op de massa maar op betrokkenheid. De samenwerking is zeer aangenaam.

Net als de samenwerking met Herita, is de Museumpas gebouwd op de UiTPAS. Dat betekent voor mensen in armoede dat ze voor het aanbod dat met die passen toegankelijk wordt, zeker ook het kansentarief krijgen. Dat geldt ook voor het lidmaatschap bij Herita en voor de aankoop van een Museumpas.

In Wallonië is er wel enthousiasme maar geen enkele subsidievorm voor de UiTPAS. Vlaamse middelen inzetten om in Wallonië een concept te introduceren, is niet de bedoeling. Informatievragen uit Wallonië zijn wel altijd welkom.

In de Denderstreek is geen inhaalbeweging nodig. De mix is er heel goed. Men is er gestart vanuit een bestaande basis met kansenpassers.

Sommige mobiliteitsoplossingen maken al gebruik van de UiTPAS. Samenwerking met De Lijn en NMBS is al onderzocht, maar dat blijken niet de eenvoudigste partners. Samenwerking is bijvoorbeeld denkbaar in het kader van de MoBIB-kaart. Het is wel een opgave om de weg te vinden in die organisaties.

Karel De Rudder voegt het streven naar samenwerking met de mindermobielen-centrales toe. Vzw Mobar zoekt volop naar mobiliteitsoplossingen, specifiek voor wie minder mobiel is. Men bekijkt of UiTPAS daarvoor kan dienen.

Het percentage in het rapport behelst het aantal organisatoren. Dat impliceert nog niet dat er weinig of geen gebruik wordt gemaakt van dat soort aanbod. Zo zijn er in verhouding tot het totaal aantal organisatoren weinig met een zwembadaanbod, maar het gebruik van die zwembaden ligt wel hoog. Voor het percentage vorming geldt dezelfde redenering. De Volkshogeschool en Vormingplus dragen het UiTPAS-concept een warm hart toe. Zeker in de regio Gent draait dat goed. De vorming vindt ook aansluiting in andere regio's.

De uitdaging is dan dat de regiowerkingen op het vlak van vorming niet corresponderen met de UiTPAS-regiowerkingen. Af en toe bemoeilijken verschillende afspraken de communicatie voor de betrokken instellingen. Er is zeker niet minder interesse vanuit de vormingen, maar het gaat vaak wel om hogere bedragen.

In het kader van dko is een administratieve ingreep gebeurd. De korting vanuit Vlaanderen is afgestemd op de lokale korting van UiTPAS. Daardoor zullen de extra bewijsstukken die voordien werden gevraagd, niet langer nodig zijn. Het kansentarief voor beide niveaus kan volstaan. De korting vanuit Onderwijs Vlaanderen én lokale korting via de UiTPAS worden gevalideerd door de UiTPAS met kansentarief. De prijs kan zo met 80 procent gereduceerd worden. Voor steden en gemeenten was de administratieve vereenvoudiging welkom. De eerste cijfers zien er goed uit.

Wat de eventuele toename van de werklast betreft, zijn er grote verschillen tussen de lokale overheden, afhankelijk van hun vertrekpunt. Sommige hadden al een uitgebreide werking rond mensen in armoede en een breed lokaal sociaal netwerk. Bij hen is zelfs sprake van administratieve verlichting, door automatisering van bijvoorbeeld onkostennota's. Waar alles nog moest worden opgestart en georganiseerd, is het traject vanzelfsprekend zwaarder.

De vragen om ondersteuning zijn zeer divers. Publiq luistert aandachtig naar de operationele noden en naar wat het extra werk inhoudt. Het checkt opportuniteiten voor systeemtechnische automatisering en heeft oog voor communicatie, toeleiding, vermindering van screening enzovoort.

Bart Temmerman toont het Antwerpse voorbeeld, dat tot inspiratie diende, en wat daaruit is gegroeid. Een eerste samenwerking is al een feit, ook met de administratieve medewerkers. Ze loopt schitterend. Ook met de respectieve schepenen waren de relaties zeer goed. In eerste instantie kon men bewerkstelligen dat de Museumpas erkend is in het kader van de A-kaart. Wie daarover beschikt, krijgt meteen ook korting bij aanschaf van de Museumpas.

Een volgende stap is dat mensen met een A-kaart kunnen genieten van allerlei voordelen in Vlaanderen en dat mensen met een UiTPAS in Antwerpen terechtkunnen. Men wil het aanbod er uitbreiden. De A-kaart heeft een veel bredere ambitie dan de UiTPAS, die enkel het vrijetijd domein beoogt. Dat biedt opportuniteiten. De hoop leeft dat het traject in de volgende legislatuur wordt voortgezet.

Bart CARON,
voorzitter

Karin BROUWERS
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBC	beleids- en beheerscyclus
dko	deeltijds kunstonderwijs
eID	elektronische identiteitskaart
GDPR	General Data Protection Regulation (= algemene verordening gegevensbescherming, AVG)
HELA	Haaltert, Erpe-Mere, Lede en Aalst
ISB	Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid
MAGDA	maximale gegevensdeling tussen administraties
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
pps	publiek-private samenwerking
VT	verhoogde tegemoetkoming
VVJ	Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten